

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการรวมตัวกัน ภายหลังจากประกาศปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) และการก่อตั้งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asia Nations) เป็นต้นมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านการเมืองความมั่นคง 2) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และ 3) ความร่วมมือเฉพาะด้าน คือ ความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิต ส่งเสริม และรักษาเอกลักษณ์ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในภูมิภาค การส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทัดเทียมกับประชาชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่อำเภอชะอำ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2552 ได้รับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (2552-2558) ซึ่งผนวกแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก เข้าด้วยกัน แผนการดำเนินงานในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในด้านต่างๆ ได้ตั้งเป้าหมายจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ในปี 2558 โดยมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3) ความยุติธรรมและสิทธิ 4) การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

นอกจากนี้วิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงานและการประกอบการ รวมถึง

การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้อาเซียนที่สำคัญได้แก่ ความร่วมมือทางด้านการวิชาการและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดช่องว่างการพัฒนา ดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนจึงได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอาเซียนในให้มีความเจริญก้าวหน้า และแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้านส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้

ทั้งนี้ได้กำหนดแผนความร่วมมือด้านการศึกษานในอาเซียนประกอบด้วย 1) แผนงานด้านการศึกษานของอาเซียน 5 ปี (พ.ศ. 2553 – 2558) 2) แผนงานด้านการศึกษานในกรอบอาเซียน + 3 (พ.ศ. 2553 – 2560) 3) ความร่วมมือด้านการศึกษานในกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (EAS) 4) ความร่วมมือด้านการศึกษานในกรอบเอเปค และ 5) ความร่วมมือในกรอบของ SEAMEO (สุนทร ชัยยินดิภูมิ, 2554 น.1)

สำหรับประเทศไทยแล้วกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาน กำหนดนโยบายเตรียมความพร้อมด้านการศึกษานไทยเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คือ 1) การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษานโดยให้ประเทศไทยเป็น Education Hub ใช้แผนการศึกษานแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) เป็นกรอบแนวคิด 2) การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษาน ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมความสามารถทางด้านภาษา และ 3) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาน ศูนย์กลาง รวบรวม จัดเก็บและเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา การพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ในการเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยต่อการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษานทุกระดับในกรอบอาเซียน ด้วยการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อให้การศึกษานเป็นตัวขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลัก โดยจัดประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษานเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือและเครือข่ายด้านการศึกษานในอาเซียน ในลักษณะการร่วมแบ่งปันค่าใช้จ่ายระหว่างกัน การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษานและการถ่ายโอนนักเรียน การทำวิจัย รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษานร่วมกัน และการจัดการศึกษานเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต เช่น การให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และ

ภาษาเพื่อนบ้าน การพัฒนาครู เน้นการพัฒนาเทคนิคการสอน การสร้างครูอาเซียนที่มีจริยธรรม ร่วมกัน พัฒนารอบมาตรฐานในการพัฒนาครูในโครงการต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การขับเคลื่อนพลังเยาวชนเพื่อร่วมสร้างประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียง East Asia Youth Leadership Forum 25-30 November 2007, Bangkok, Thailand การส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Linking Education and Cross-Culture with Leadership) เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการ “พัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN” ในปีการศึกษา 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักในการเป็นประชาคมอาเซียน ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาสถานศึกษาด้านแบบสู่ประชาคมอาเซียน โดยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศูนย์อาเซียนศึกษา มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 3 ประเภทคือ 1) Sister School เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียน เน้นการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและสารสนเทศ และภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา จำนวน 30 แห่ง 2) Buffer School เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียน เน้นการเรียนการสอนภาษาอาเซียนอีก 1 ภาษา จำนวน 24 แห่ง และ 3) ASEAN focus School เป็นโรงเรียนเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ในโรงเรียน ให้มีความเข้มข้น เนื้อหาสาระ ความรู้ความเข้าใจ และเชื่อมโยงสู่การพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 14 แห่ง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเน้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนศึกษา ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและพหุวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อเป็นโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนต้นแบบสำหรับโรงเรียนอื่นๆ ในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 56-57)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้สำรวจสภาพที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษา พบว่ามีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาด้านคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท และการจัดการศึกษาเพื่อสร้างศาสนทายาทที่ยังไม่มีการกำหนดเป็นรูปธรรมมากนัก โดยเฉพาะแผนกสามัญศึกษาไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะสร้างศาสนทายาทและดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในกรณีนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนา

การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553- พ.ศ. 2562) โดยมีกลยุทธ์ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการสร้างความสัมพันธ์ผ่านกระบวนการทางศาสนา เสริมสร้างโรงเรียน นำร่องให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ศึกษาระดับนานาชาติและเพื่อแสดงความโดดเด่นทางวิชาการพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ด้วย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553, น. 1-5)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการ ปฏิบัติราชการที่ผ่านมาเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนและแรงงานควรกำหนดเป็นเป้าหมายหลักที่จะ ได้รับการเตรียมความพร้อมสู่สังคมและประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยได้จัดทำเป็นแผน ยุทธศาสตร์การศึกษาเอกชน พ.ศ. 2556 - 2560 กำหนดวิสัยทัศน์ การศึกษาเอกชนมีคุณภาพได้ มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2556, น. 25)

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง พบปัญหาอุปสรรคในเรื่องการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมและสำนักพลเมืองของประชาชน จึงได้ จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2560) กำหนดเป้าประสงค์ยกระดับขีดความสามารถ ขององค์กรให้มีสมรรถนะสูงมีความพร้อมเชิงรุกในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีตัวชี้วัดระดับ ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556, น. 14)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ. 2555- 2558) กำหนดนโยบายการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้ รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่นและความเป็น ไทย เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน ปฏิรูป ระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ การปรับตัวเข้า ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก และมีเป้าประสงค์ให้ประชาชนและช่างชุมชนได้รับความรู้ และพัฒนาทักษะฝีมือและการสร้างรายได้ให้กับตนเองรวมทั้งการเตรียมความพร้อมและเชื่อมโยงสู่ ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555, น. 1-10)

ในส่วนสภาพสังคม คนไทยและเยาวชนไทยยังมีจุดอ่อนในเรื่องภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็น สื่อสำคัญที่จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจการค้าการสื่อสารแลกเปลี่ยนกับประชาชนประเทศอื่นๆ คนไทยขาดความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความรู้ เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนค่อนข้างน้อย ผลการศึกษาทัศนคติและความตระหนักรู้เพื่อก้าว ไปสู่อาเซียนของนักศึกษา จำนวน 2,170 คน จากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียน

พบว่าประเทศลาวและกัมพูชามีความตระหนักรู้มากที่สุด ส่วนเยาวชนไทยมีความตระหนักรู้ในลำดับที่ 7 จากสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ (จันทรา ดันติพงศานุรักษ์, และชยพร กระต่ายทอง, 2555) สอดคล้องกับ ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์ (2556, น. 408-418) ได้กล่าวถึงอาเซียนกับเยาวชนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ไว้ในเอกสารสรุปสัมมนาวิชาการอาเซียนศึกษา ไว้ 8 ข้อ ดังนี้ 1) ปัญหาเยาวชนไทยยังมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียนยังไม่พอ โครงการของหลายหน่วยงานยังไม่บูรณาการ ในระดับประเทศ ยังไม่มีนโยบายเด่นชัดในระดับชาติที่จะพูดถึงเกี่ยวกับบทบาทของไทย โดยเฉพาะเยาวชนไทยกับอาเซียน 2) ปัญหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนแบบไหนที่ควรส่งเสริมในกลุ่มเยาวชน 3) ปัญหาการขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในกลุ่มของเยาวชน ภาครัฐมองข้ามความสำคัญของอาเซียน วัฒนธรรมท้องถิ่น คนไทยมีความเป็นไทยสูง ทำให้สกิดกันกับความร่วมมือที่มีอยู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะกับเพื่อนบ้านในอาเซียน ซึ่งบางเรื่องยังต้องการที่มีปฏิสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน 4) ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยซึ่งอาจจะไปกระทบกับความต้องการในการที่ประเทศไทยต้องการที่จะเดินไปข้างหน้า ไปอยู่ร่วมกับประชาคมอาเซียน 5) มุมมองในทางที่ผิดเกี่ยวกับความร่วมมือทางภูมิภาค ต้องมองในทางลึก ปัจจุบันมองกันแบบตื้นๆ ผู้นำเจอกันใส่ชุดต่างชาติ ยืนถ่ายรูปกันก็คิดว่าเป็นความร่วมมือระหว่างประเทศแล้ว ให้ความสำคัญกับพิธีการมากกว่าที่จะเป็นเกี่ยวกับสาระ ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้จากผู้นำเหมือนกัน 6) ความอ่อนแอทางด้านภาษา ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง การประชุมอาเซียนจึงไม่มีการแปล ไม่มีล่ามหลายคนอาจไม่เข้าใจ การที่จะเข้าใจอาเซียนก็ต้องมีความสามารถทางภาษา เยาวชนไทยน่าจะมีการเปิดกว้างมากขึ้นมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างชาติให้มากขึ้นซึ่งจะเป็นโอกาสอันดี 7) ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายในระดับชาติที่เกี่ยวกับอาเซียน มองว่าเป็นความล้มเหลว ประเทศไทยความรู้ความเจริญไปกระจุกตัวอยู่ที่ศูนย์กลาง เยาวชนไทยต่างจังหวัดไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลสำคัญ รัฐบาลควรลดช่องว่างที่มีอยู่ในกลุ่มอาเซียนในเมืองกับท้องถิ่น และทำอาเซียนให้มีความสำคัญและเป็นนโยบายแห่งชาติให้ได้ และ 8) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน ต้องปลูกฝังเยาวชนตั้งแต่เด็กๆ เพื่อให้ทำให้อนาคตดี อาจจะลดความขัดแย้งที่มีต่อกันได้

กล่าวโดยสรุปการเตรียมความพร้อมในด้านการกำหนดนโยบาย หลักสูตร ผู้บริหารครู บุคลากร เทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะทางด้านภาษา เทคโนโลยีและทักษะในการทำงาน ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องเร่งพัฒนาสถานศึกษาพร้อมๆ กับการสร้างความตระหนักแก่เยาวชนให้เห็นความสำคัญและมีความพร้อมที่จะรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับการบันทึกข้อตกลงร่วมมือทางการศึกษา (MOU) และการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามข้อตกลงนั้น ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างแน่ชัดเพื่อกำหนดรูปแบบการสร้างความรู้

ร่วมมือที่เหมาะสม ตลอดจนการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และการแสวงหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนในช่วงกึ่งกลางระหว่างก้าวเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาและเข้าสู่ภาคแรงงานได้มีการเตรียมการอย่างไร มีการสร้างความตระหนัก การเตรียมองค์กรในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด โรงเรียนที่ได้ทำข้อตกลงความร่วมมือหรือ MOU กับโรงเรียนในต่างประเทศหรือโรงเรียนได้มีการดำเนินการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับโรงเรียนในกลุ่มประชาคม อาเซียนจนสามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ยอมรับนั้นมีรูปแบบความร่วมมือทางการศึกษาอย่างไร มีสิ่งใดเป็นปัญหา อุปสรรคและมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไปเป็นมูลเหตุให้ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาไทยในการดำเนินการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน

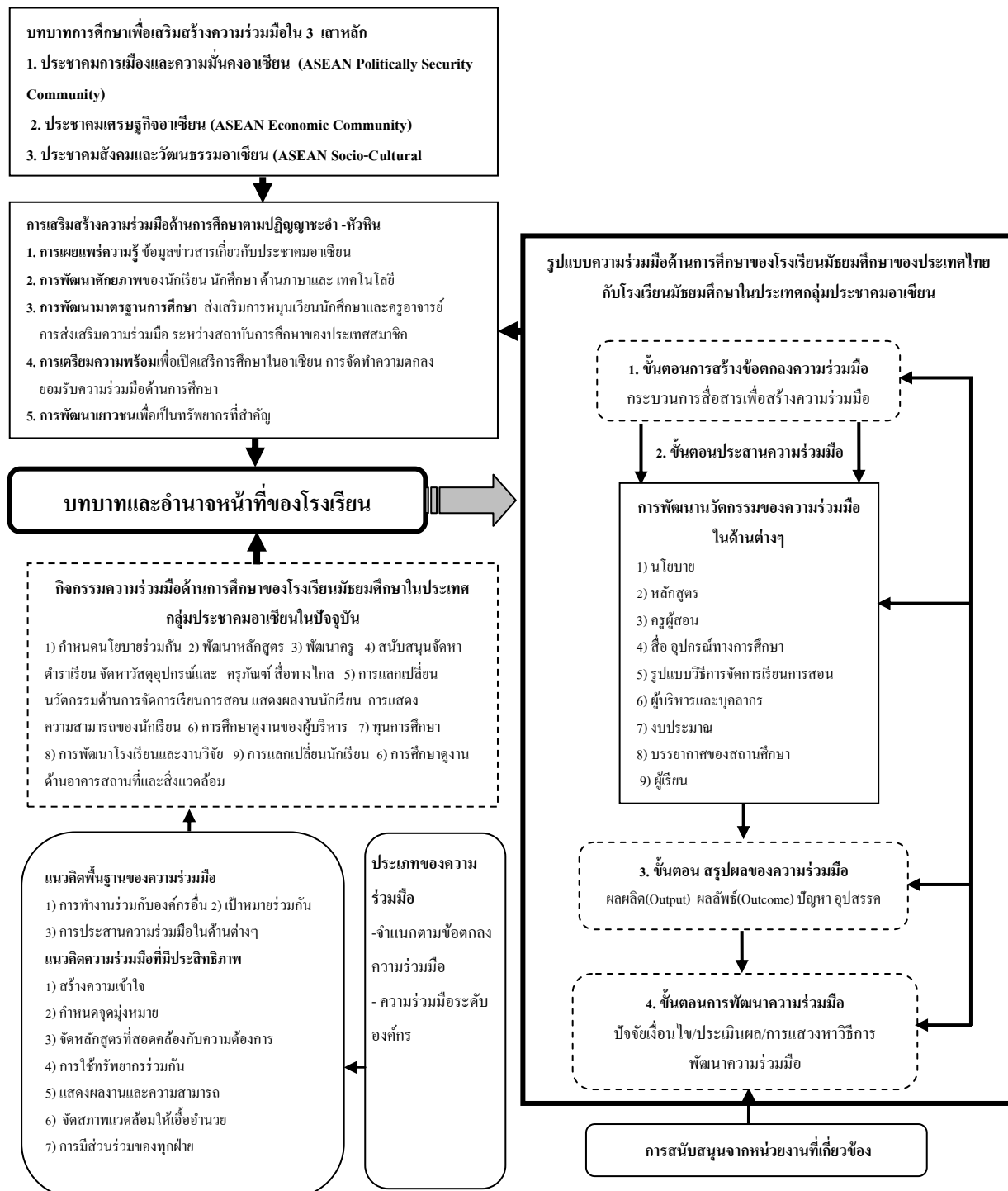
1.3 คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยในการดำเนินการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไร
2. รูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนที่มีควรเป็นอย่างไร

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน มุ่งเน้นในความร่วมมือด้านการศึกษาดำเนินการตามองค์ประกอบการจัดการศึกษา 9 ด้าน ซึ่งได้ประมวลจากนักวิชาการศึกษา ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) หลักสูตร 3) ครูผู้สอน 4) สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา 5) รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารและบุคลากร

7) งบประมาณ 8) บรรยาการของสถานศึกษา และ9) ผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีของประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

1. ข้อมูลสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการสร้างความร่วมมือทางด้านการศึกษากับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นข้อมูลบ่งบอก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดการศึกษาเพื่อความร่วมมือด้านการศึกษา กรอบแนวคิดในการสร้างร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเป็นโรงเรียนต้นแบบในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและปัจจัยเงื่อนไขในการสร้างร่วมมือทางด้านการศึกษากับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน จะเป็นประโยชน์ต่อการเติมเต็มจุดอ่อนเพื่อเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศผู้นำในกลุ่มประชาคมอาเซียน

3. รูปแบบความร่วมมือทางด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน ตลอดจนแนวทางในการใช้รูปแบบและเงื่อนไขของรูปแบบจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนของประเทศไทยรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างรวดเร็ว

1.5.2 ประโยชน์ในเชิงนโยบาย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและปัจจัยเงื่อนไขในการสร้างร่วมมือทางด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานครและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. รูปแบบความร่วมมือทางด้านการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการศึกษาหรือดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่อยอดเพื่อขยายขอบข่ายความร่วมมือทางด้านการศึกษาในระดับอื่นๆ เช่น โรงเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

ความร่วมมือทางการศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน โดยมีการกิจเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดแผนงานร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการประสานงานและร่วมมือกันในองค์ประกอบของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) หลักสูตร 3) ครูผู้สอน 4) สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา 5) รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารและบุคลากร 7) งบประมาณ 8) บรรยากาศของสถานศึกษา และ 9) ผู้เรียน บนกรอบความร่วมมือทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีของประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน

นโยบาย หมายถึง กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวในการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือในการประสานงาน ก่อให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือและการประสานงานระหว่างกันและกันของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีมากขึ้น

หลักสูตร หมายถึง การกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรม ประสบการณ์และสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝึกฝนให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถและความดีงาม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความรู้ถ่องแท้ในวิชาที่สอน สามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่บูรณาการความก้าวหน้าและวิทยาการและเทคโนโลยี เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด แก้ปัญหา ดึงความสามารถของนักเรียนมาทำให้ประโยชน์ในการเรียนและการพัฒนาตนเองรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการของสถานศึกษา

สื่อและวัสดุ อุปกรณ์การศึกษา หมายถึง เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนหรือวิธีการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวที่เป็นสากล ตลอดจนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามจุดมุ่งหมาย โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการเลือกใช้ให้เหมาะสมตามลักษณะวิชา คุณลักษณะของผู้เรียน

รูปแบบและวิธีการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการอย่างหลากหลายที่ครูผู้สอนเลือกใช้เพื่อถ่ายทอด ฝึกฝนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดทักษะ สามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและ กรุงเทพมหานคร เป็นผู้นำที่มีความรู้ แสวงหาวิทยาการใหม่ ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการนำสถานศึกษา โดยการพัฒนาเป้าหมาย นโยบาย บุคลากรและคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนการจัดหาทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงาน ให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บุคลากร หมายถึง ผู้รับผิดชอบทางการศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการ งานอนามัย เป็นต้น

งบประมาณ หมายถึง เงินหรือวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้อื่นๆ ทั้งที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานของรัฐ หรือจากการร่วมระดมทุนของสมาชิก ในองค์การที่มีจุดมุ่งหมายให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการบริหารงาน ทั้งในด้านของการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ การควบคุมการดำเนินงาน และการตรวจสอบประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินกิจกรรมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บรรยากาศของสถานศึกษา หมายถึง สิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่สถานศึกษาจัดให้มีขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ จริยธรรมและวัฒนธรรม โดยการซึมซับรับรู้และพัฒนา มีวิถีชีวิตสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย พร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความสามารถคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ มีทักษะความสามารถด้านการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี มีสมรรถภาพสูงในการดำรงชีวิตที่มีความแตกต่าง หลากหลายทั้งภาษา วัฒนธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในฐานะพลเมืองอาเซียน

การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงรูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาที่แสดงถึงแนวความคิดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีวิธีการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น จากการศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ในองค์ประกอบการจัดการศึกษา 9 ด้าน คือ 1) นโยบาย 2) หลักสูตร 3) ครูผู้สอน 4) สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา 5) รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารและบุคลากร 7) งบประมาณ 8) บรรยากาศของสถานศึกษา และ 9) ผู้เรียน และปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษากับสถานศึกษาในประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยทั่วประเทศที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร และ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

โรงเรียนคู่ตกลง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐตั้งคมนิยมเวียดนาม